

Lyngen kommune
Rådet for folkehelse
Strandveien 24
9060 Lyngseidet.

(RFF er sammenslått Eldreutvalg og Råd for funksjonshemmede)

Lyngseidet, 28. mai 2013

Barne-, likestillings- og inkluderingsdept.
Postboks 8036 Dep
0030 Oslo

(Kopi: Fylkesråd for funksjonshemmede, Postboks 6600, 9296 Tromsø).

Svar på høring "Levekår og tiltak for mennesker med utviklingshemming" av 22.04.13

Den såkalte ansvarsreformen ble gjennomført for mer enn 20 år siden og derfor helt nødvendig med denne høringen. Lyngen kommune arbeider for tiden med status på blant annet arbeidsplasser for mennesker med utviklingshemming. RFF var også representert på konferansen "Politikken for mennesker med utviklingshemming". Ut fra det har kommunen satt flere tema på dagsorden. Høringsnotatet er omfattende, men kommer bra med i forhold til å utforme nye planer ift "Levekår og tiltak for mennesker med utviklingshemming".

Svar hovedspørsmål 1

Beskrivelsen i høringsnotatet gir overordnet et dekkende uttrykk for levekårs situasjonen for personer med utviklingshemming, innen ulike sektorer. Det synes allikevel å mangle flere beskrivelser og erfaringer fra små- mellomstore kommuner.

Svar hovedspørsmål 2

Reformens intensjon om "normalisering" av levekår for personer med utviklingshemming og praktisering av det i dagens samfunn og tjenesteapparat, synes å være oppdatert i forhold til tid og behov.

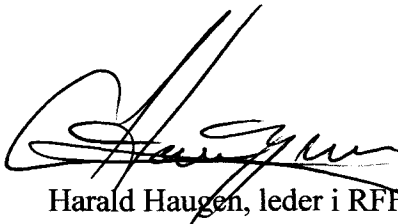
Allikevel er det viktig for RFF å påminne, understreke og utheve følgende:

- Kommunene, spesielt små kommuner, må ha styrket økonomi (kanskje øremerket) for å realisere intensjonene om normalisering av levekår for målgruppene.
- Det er påkrevd med praktisk og økonomisk tilrettelegging, for reell kompetanseøkning for fagmiljø og pårørende.
- Alle evalueringer bør initieres av brukerne, deres pårørende, målgruppens organisasjoner og eller lokale eller regionale funksjonshemmedes råd.
Det bør ikke lenger være slik at kun en håndfull mennesker vet hva som foregår i en kommune. Dette gjelder også dersom det eventuelt blir stilt krav om rapportering på bruk av øremerkede midler.

- På spørsmål om personer med utviklingshemming fortsatt lever på siden av det ordinære samfunnet, kan det svares at det forekommer for ofte. Det bygges boligrekker og det mangler oversikt over om tjenestene i praksis følger bolig og ikke person. Arbeid og fritid foregår ofte i segregerte miljøer. Primære livs områder bolig, arbeid, fritid og helse bør tas ansvar for gjennom reell bruk av IP (individuell plan) for de i målgruppen som trenger det.
- Overgrep og etikk rundt det, bør få større plass i skoleundervisning for alle skoleungdommer. Dette bør også gjelde også definisjoner av seksualitet og seksuelle overgrep. Det kan være med på en holdningsendring. Jo bedre kunnskap om det, jo større sjanse for å forebygge og for å få saker anmeldt. Rutiner for å håndtere slike overgrep i en kommune bør være kjent for alle og dessuten beskrives i alle HMS planer.
- Kommunene må bli bedre i å rullere sine planverk. Det bør stilles større krav til det, dersom planer fortsatt skal danne grunnlag for en faktabeskrivelse av levekår og tiltak for mennesker med utviklingshemming. Dette gjelder spesielt blant annet sosiale bolig handlings-plan, plan for psykisk helsearbeid og habilitering – rehabiliteringsplaner.
- Dersom det blir innført et nytt system med rapportering fra kommunene, som skal gi staten mulighet til å følge gjennomføringen av nye reformer, må brukerne, deres pårørende og rådene initiere dette.
- Selv om Regjeringen disponerer en rekke ulike redskaper for å få gjennomført politikken i kommunene for personer med utviklingshemming, finnes det få eksempler hvor dette i så fall ble brukt. Det er vel derfor vi nå er på "etterskudd" med ansvarsreformen?
- Læremidler mangler og eller er gamle eller ikke tilpasset behovet. De er ofte "for dyre" å skaffe og/eller de blir strøket fra den politiske budsjettet. Vi er enige i a skole ikke må være oppbevaring ikke engang ut fra kommunens økonomi eller ut fra vikarer som ikke har kompetanse.
- Vi er enige i at intensjonsavtalen om et mer inkluderende arbeidsliv (IA-avtalen) kan være et viktig eksempel på trepartssamarbeidet mellom partene i arbeidslivet og staten. Dette varierer dessverre enormt fra kommune til kommune og til og med fra etat til etat. Vi minner om at ordningen TULT ble strøket, for det var for dyrt. Lokalt ble ordningen omtalt som "for lukrativ".
- Arbeidsplasser for VTA (varig tilrettelagt arbeid) og VTA-O (varig tilrettelagt arbeid i ordinær virksomhet) og andre tiltak for tilrettelagt arbeid (kommunalt) mangler i stor omfang.
- Det er for lite kunnskap om IP og en "vegning" for å ta det i bruk dersom det finnes. Det brukes ofte A4 ark med tomme firkanter som skal "fylles ut", som da er planen. Brukerne foretrekker planverktøyet som ble laget for psykisk helsevern, hvor primære livs områder, behov for hjelp, hvem som har ansvaret og dessuten brukervedvirkningen etc, skal beskrives.
- Riksrevisjonen påpeker i sin revisjon i 2011 at det fortsatt er mange som har rett til individuell plan som ikke får det.

- Brofossutvalget - NOU 2012:6 Arbeidsrettede tiltak, er for lite kjent i kommunene.
- Det er veldig bra at man tar sikte på å øke kompetansen for hjelpeapparatet om at det blant personer med utviklingshemming, er registrert like høy eller høyere forekomst av psykiske problemer og lidelser som befolkningen for øvrig. Det er like viktig at befolkningen generelt får økte kunnskaper om det. Vi foreslår brosjyrer og at det er tema i alle skoleklasser i relevante fag.
- Det er gledelig at det er færre utviklingshemmede som bruker rusmidler enn i befolkningen for øvrig. Men hva med medisinrus, overmedisinering eller undermedisinering? Blir det forsket på dette viktige temaet?
- Det er generelt veldig dårlig tilrettelagt for at mennesker med utviklingshemming, skal kunne dra på ferie på linje med andre. Ofte må personer med bistandsbehov selv dekke reise og opphold for kommunalt ansatte på ferie. Dette umuliggjør feriering for mange om ikke de fleste.
Dette må det praktisk gjøres noe med snarest, om så med øremerking av midler.
- Det synes at praktiske men likevel kjempe viktige ordninger, slik som støttekontakt (med eller uten kompetanse), ledsagerbevis og TT kort blir skjært ned på i relevante budsjetter. Slike ordninger må bli lovpålagte og kanskje finansieres øremerket. Disse ordninger er lite kontrollerbare og dekker ikke behovet.

Med vennlig hilsen,

Harald Haugen, leder i RFF

Jan Hijman, nestleder i RFF.